

Orion

„Hyperion”, nr. 10-11-12/ 2011, revistă editată de Fundația Culturală „Hyperion – Caiete botoșănene” Botoșani, se deschide cu un *Accent* editorialistic semnat de redactorul ei șef, Gellu Dorian: *Eminescu cel ascuns*, unde cel care gospodărește cu atâta dăruire faptele culturale din orașul intrat în istoria culturii noastre grație în primul rând lui Eminescu se întreabă de ce Botoșaniul cu Ipoteștiul și împrejurimile sale mirifice sunt prea puțin frecventate turistic: „Sunt nenumărate modalități de a păstra vie memoria unor mari personalități. Vedem în localități mult mai mici decât Botoșanii, cu o zestre modestă în privința moștenirii culturale. Fie prin statui amplasate la vedere, fie prin plăci comemorative sau case memoriale. Ori la Botoșani, deși s-au născut atâtea mari personalități, atât în municipiu cât și în județ, nu avem decât o casă memorială-muzeu, dedicată lui Nicolae Iorga. Nu vorbim de cele din județ, unde stăm cum stăm: Eminescu, la Ipotești și Enescu, la Liveni. Cam atât! Botoșanii ar putea înființa mult mai multe astfel de case memoriale. Dacă ar fi să dăm aici o listă a acestora, am ocupa mult spațiu, în care nu vreau decât să mă leg de cum este păstrată, din acest punct de vedere, memoria lui Eminescu”. Și, făcând o listă cu statuile poetului nostru național amplasate inadecvat în Botoșani, precum și cu motivele socio-politice pentru care Eminescu a fost mereu „ascuns” chiar din timpul vieții, Gellu Dorian trage un semnal de alarmă, conchizând: „Motive de tot felul ce nu se deosebesc mai cu nimic de cele ale unor edili botoșăneni, care, fie din ignoranță, fie din nepăsare lasă la loc ascuns, plin de verdeață, imaginea statuară a poetului. Nu vreau să supăr pe nimeni, însă cu Eminescu se va ieși în lume, din această zonă, multă vreme de aici înainte. De ce nu i-am acorda toată atenția și vizibilitatea?”. Așa este!

Elegantă, revista din Botoșani cuprinde un număr mare de interviuri: unul luat de Gellu Dorian părintelui-poet Theodor Damian, cel

care păstorește cu har comunitatea română creștină din America și revista de cultură și spiritualitate românească „Lumină lină”, ce apare la New York, apoi trei întrevederi ale Andrei Rotaru cu Matei Vișniec, Elena Ștefoi și Hanna Bota, două ale Cristinei Scarlat ce dialoghează cu Grațiela Benga și Stelian Pleșoiu, prima: o tânără autoare din Timișoara care a

Peisaj cu biserică

Tănăselen

scris două cărți dedicate lui Mircea Eliade, cel de-al doilea: un „informatician român stabilit la Chicago, «băiatul de casă» al familiei Eliade în ultimii ani de viață ai acesteia”, care ne relevă mai multe ipostaze ale marelui cărturar și scriitor român. La ancheta *Scriitorul – destin și opțiune*, realizată de Petruț Pârvescu, răspund Gheorghe Iova și Răzvan Țupa.

Antologia revistei cuprinde un minunat poem de Dorin Tudoran, *Oamenii aceia*, care merită citat în întregime: „ajunsesem prea târziu –/ oamenii aceia nu mai aveau aripi/ cât era ziua de lungă/ îi căram în spinare: îngeri schilodiți/ seara îi îngropam la marginea mării/ peste noapte înghețam de spaima/ că iar se face dimineață/ și se făcea”.

„Hyperionul” coboară blând, de fapt urcă încontinuu cu poezie diversă, cu proză asemenea, sus-ținută de Lucian Alecsa, Dan Perșa, A.G. Romila, Andrei Zanca, Adrian Buzdugan, Florentina Tonitza, apoi, cu teatru, jurnal (*Carnetele maro* ale lui Aurel Dumitrașcu, îngrijite cu devoțiune de Adrian Alui Gheorghe, zguduitoare). Diversitatea conținutistică a revistei ține cititorul în priză prin „cronica literară” (Lucian Alecsa, despre ultimele cărți ale lui Daniel Pișcu: *Puțină adrenalină* și *Piața Sfatului* sau despre *Imagini de pe strada Kanta* de Nichita Danilov, *Poeme fără mască* de regretatul Emil Iordache, *Sau dincoace de Styx* de Liviu Georgescu, *Alte poeme, alte forme* de Vasile Iftimie. La rubrica bine aleasă/culeasă: *Relecturi* în întâlnim pe Radu Voinescu, ce scrie *Despre anticipația românească. Eminescu în aeternum, Universalis* (partea rezervată literaturii străine), eseu (Marius Chelariu, cu interesante „considerații pentru istoria haiku din Franța”), alte *Note, comentarii, idei*, un atașant „in memoriam” al lui Gellu Dorian despre *Ultima călătorie a lui Mircea Ivănescu: Sibiu–Botoșani–Sibiul*, precum și zguduitoarea mărturie a Stelei Covaci despre ultimele momente din viața lui Nicolae Labiș: *Noaptea de coșmar ale poetului ucis* (de Securitate) comasează acest număr triplu din revista botoșăneană.

Cam atât (deocamdată!) de la „Orionul” nostru astral despre „Hyperionul” cer(emin)esc!

Am primit la redacție cu mare plăcere și revista „**Dacia Literară**”, nr.3-4/2012.

La *Scene contemporane* remarcăm: studiul academicianului Alezandru Zub despre *Istoria... lui G. Călinescu*, pe care exegetul ieșean o vede ca pe o *Sinteză ca portret spiritual*; pe cel al Svetlanei Paleologu-Matta despre E.M. Cioran în *Neantul și contradicția unui anti-filozof*, al lui Stelian Dumistrăcel, *În familia măștilor*, despre tandemul lingvistic siamez mascaramască, precum și considerațiile lui Cristian Sandache, despre *Ziaristul Tudor Arghezi – schiță de portret*.

Poezii de Ioan Pinteș și Arcadie Suceveanu, proză de același Matei Vișniec, Paul Eugen Banciu și Ioan Florin Stanciu.

La *Dialogurile „Daciei Literare”*, Constantin Chiriac se întreține cu Călin Ciobotari, directorul Teatrului „Radu Stanca” din Sibiu.

Clepsidra umbrelor nu lasă pradă timpului un „text regăsit” al lui Victor Ion Popa despre Mihai Codreanu și unul al lui Iulian Pruteanu-Isăcescu: *Oscar Wilde către Mihai Codreanu*, același de la „Viața Românească” a lui Garabet Ibrăileanu.

La secțiunea *Bibliofil*, bogată și ea, nu putem să nu reținem comentariile critice semnate de Ioan Holban despre Radu Florescu: *Singurătatea și furia lupului din desiș*, pe cel al Anastasiei Dumitru despre *Personajele lui Bujor Nedelcovici* și *Glosele la poezia lui A.E. Baconsky* de Lucian Alexiu.

Arca lui Noe, ultimul compartiment literar al revistei ieșene, fondată de Mihail Kogălniceanu în 1840 și reapărută ca serie nouă în 1990 sub conducerea poetului și prozatorului Lucian Vasiliu și coordonată de poeta Carmelia Leonte, este încărcat, în sensul bun și originar, cu *Scrisorile* social-culturale barceloneze ale lui Benoit Vitse, ca și de cele basarabene ale Mariei Pilchin, cu poezie italiană, bulgară și letonă de bună calitate și cu un condensat articol al poetei Angela Furtună, in memoriam Vaclav Havel: *Zarzavagiul și puterea*, din care cităm: „Lectura textului, publicat de Havel încă din 1978, este foarte utilă, pentru că tema este mai mult decât actuală: și astăzi, la fel ca pe vremea disidenței sale, problema esențială era găsirea căii «pentru ieșirea din marasmul lumii», dar mai ales asumarea, de către conștiințele lucide și democratice a unei «vieți în adevăr», articulată și pentru reînvierea sentimentului «responsabilității superioare», în mijlocul unei societăți civile nepăsătoare”...

Ilustrată mondialist de Teodor Răducan, cu o ținută grafică clasică, cu rubrici semnalizatoare și conținutistic, „Dacia literară” de azi a fost și este o revistă de care cultura noastră națională are nevoie.

Nr. 1/2012 din revista „**Vatra**” are ca ax tematic dosarul alcătuit de Bianca Bican despre scriitori germani din România cu ajutorul unor autoare și traducătoare, cadre universitare sau tinere absolvente din Cluj, Timișoara și Berlin.

Realizatoarea dosarului încearcă să clarifice „aspectul incert” al termenului de *rumäniendeutsche Literatur*, ca și al construcției teoretice explicitoare: „...vom spune doar că principalul impediment al acestei teorii „unificatoare” este riscul ei crescut de falsificare, fiecare punct în parte putând fi supus unor obiecții susținute cu argumente (...) Vom încheia în nota propusă, cu umor, de Ernest Wichner, în calitatea sa de editor al antologiei literare dedicate poetului Rolf Bossert și intitulate *Das Wohnen*

ist kein Ort (A locui nu e un loc), care, în textul său introductiv, pornea de la premisa că tărâmul imaginar de proveniență al autorilor din *Rumäniendeutsche Literatur* s-ar putea numi *Rumäniendeutschland* (România-Germania, BB), ajungând, evident, la concluzia: «Însă România-Germania nu a existat niciodată». Cu alte cuvinte, zicem noi, Astral-X, tandemul literaro-cultural și etnico-lingvistic, interferențele osmotice tematico-mesageristice sunt greu decelabile, evidential.

Pentru cititorii mai tineri de azi, studiile semnate: 1) Réka Sánta Jakabházi: *Cenzura literară și consecințele ei pentru lirica lui Franz Hodjak*, 2) Graziella Predoiu: *Dictatura și experiența totalitarismului în textele Hertei Müller*, 3) Mihaela Bereschi: *Sub ochiul „broaștei germane” prin Niederungen ale Hertei Müller*, 4) Tanja Becker: *Vânt potrivit până la tare – influența litarară a Grupului de Acțiune Banat asupra Generației 80* și, 5) Iulia Dondorici: *Imaginea Berlinului în oglindă – Nora Iuga, Carmen Francesca Banciu și Richard Wagner*, ca și traduceri realizate de: Bianca Bican, Liana Mateiu, Andrada Savin, Adina Dobre, Maria Nistor, Laura Chelebet și Dorothea Flondor din: Franz Hodjak, Joachim Wittstock, Bernd Kolf, Rolf Bossert, Richard Wagner, Werner Söllner, Anemone Latzina, Klaus Hensel, Willam Totok, constituie o surpriză revelatoare, iar pentru cititorii mai în vârstă, o revedere cu niște poeți minunați, care, o parte, prin poeziile publicate în revista clujeană „Echinoc”, în anii 70 și 80, dar și, mai ales, prin antologia *Vânt potrivit până la tare* apărută în 1982, au fost sincroni cu tinerii poeți români din centrele univer-sitare București, Cluj, Iași, Timișoara, și care aveau să se constituie în ceea ce acum istoria literară îi reține ca Generația 80.

Deschisă multicultural, generoasă tematic și axiologic, număr de număr, îi urăm și noi revistei „Vatra”, serie nouă, care, în 2011 a împlinit 40 de ani de apariție neîntreruptă, un „La mulți ani cu aceleași valoroase calități!”. Căci Axion este și Dignus este!

„Viața Românească”, numărul dublu 1-2/2012, se deschide cu un „editorial” în care redactorul ei șef, Nicolae Prelipceanu (pornind de la un fapt real tragic, petrecut acum vreo 50 de ani, când un grup de tineri ce nu știau să înoate, mor înecați în Dunăre, după ce îl trag la fundul apei și pe barcașii ce încercase să-i salveze) meditează: „(...) tot așa precum înotătorii de-atunci, neînotătorii din te miri ce domeniu se agață disperăți de cel care știe să plutească și se duc cu toții la fund, împiedicându-l și pe el să se salveze. O vreme, am justificat dezinteresul pentru poezie tot mai manifest în zilele noastre tocmai prin faptul că de gâtul a ceea ce se înțelegea altădată prin poezie se agață o mulțime de neaveniți, scufundând-o, firește nu la propriu, ci mai pe ocolite.

Adică deschizi o pretinsă carte de poezie, editată în regie proprie, că toată lumea poate face asta, e libertate, vezi că e numai gunoi și, dacă oricum nu erai un iubitor stăruitor al ei, ai toate motivele să nici nu devii, crezând că asta e poezia. Acum și de-a pururea. Și uite așa, odată cu nonpoezia dată drept poezie își pierde interesul pentru public și poezia, căci cel care s-a fript cu ciorba suflă și-n iaurt”. Evident, n.b., n.b. zicem și noi în „Orionul” nostru!

Evenimentul editorial al „Vieții Românești” din acest număr dublu este interviul consistent cu venerabilul academician Solomon Marcus, luat de Marian Drăghici și pus sub emblematicul titlu: *Actuala reglementare a moștenirii culturale este cu totul nedreaptă*.

Eseuri de Nicolae Oprea, Ioan Buduca, Maria Gabriela-Constantin, Cosmin Ciotloș, *Cărți paralele* de Elisabeta Lăsconi, poeme de Marian Drăghici, Sebastian Reichmann, Liviu Georgescu, Călin-Andrei Mihăilescu, proză de Radu Aldulescu, Ioana Diaconescu, Leonard Oprea, *Retraduceri* de Horia Gârbea din teatrul lui Shakespeare, *Comentarii critice*: Victor Ivanovici, Ali Shehzad Zaidi, Liliana Bălan, Florin Caragiu, Vlad Zbârciog, *Note dinlăuntru* de G. Pienescu, *Exerciții de luciditate* de Ovidiu Iancu, despre *Cărți bune și cărți proaste*, *Marginalii de lectură* de Dumitru Radu Popa, *Note clasice* de Liviu Franga, *Cronica literară*, cu artileria grea: Gheorghe Grigurcu, Al. Cistelean, Bogdan Crețu, Ion Bogdan Lefter, Marcel Lucaciu, Viorica Răduță, Simona Vasilache, *Cronica traducerilor* de Rodica Grigore, *Cronica ideilor* de Nicoleta Dabija, *Cartea de religie* de Paul Aretzu, *Cartea de istorie* de Nicolae Coande, *Cronica plastică* de Florin Toma, mai vechiul nostru ex-coleg de filologie, *Cartea de arhitectură* de Augustin Ioan, *Cronica filmului* de Călin Stănculescu, *Spectator* de același Nicolae Prelipceanu, *Comemorări* de Nicolae Mareș – despre *Grigore Gafencu față-n față cu „războiul rece”* și, last but not least, rubrica mozaic: „Miscellanea”, cu *Anul Caragiale* (Fl. Toma), *Lista lui Manolescu* (VR), *Cistelean 60* (Marian Drăghici, căruia ne alăturăm și noi, aștristii, în a-i ura la mulți ani cu aceeași putere de muncă acidului critic din Târgu Mureș, cu prilejul împlinirii vârstei de șase decade), *Un scriitor din exil: Pavel Chibai* (N. Pr.), *Un mare traducător*, despre Nicolae Iliescu (N. Pr.), *Poeți cu și fără țigări* (H. Gârbea), *La plecarea Marianeii Șora*, *Un pictor uitat de România în Occident: Dimitrie Berea* (Fl. Toma), *Breviarul editorial* al Eugeniei Țarălungă și *Revista revistelor*, condensată, a lui Liviu Ioan Stoiciu, dau seama, acestea toate, despre rezistența prin consistență a „Vieții Românești”. Cea literară, culturală și artistică.